

Dördüncü sənaye inqilabı (“Sənaye 4.0”) təkcə elm və texnikanın inkişafına deyil, həm də cəmiyyətin strukturunun dəyişməsinə, urbanizasiyaya, yeni ixtisasların meydana gəlməsinə böyük təsir göstərir. Hazırda informasiya texnologiyalarının təsiri ilə sənayedə baş verən dəyişikliklər məhsul və xidmətlərin keyfiyyətini əhəmiyyətli dərəcədə artırmağa kömək edir. “Ağıllı” texnologiyalar, rəqəmsallaşdırma, robotlaşdırma – bütün bu proseslər həyatımıza gəldikcə daha güclü daxil olur, onun ayrılmaz hissəsinə çevrilir. İntellektual cihazlar və “ağıllı” evlər, “ağıllı şəhər” və “ağıllı kəndlər” məişəti daha asan, daha rahat etməyə imkan verir. Dünyada sürətlə gedən son sənaye inqilabına Azərbaycanda da dövlət səviyyəsində diqqət ayrılır, bu istiqamətdə zəruri layihələr həyata keçirilir.

Dördüncü sənaye inqilabı Azərbaycana böyük üstünlüklər gətirəcək

“Ağıllı şəhər” və “ağıllı kənd” konsepsiyası məmur-vətəndaş münasibətlərini keyfiyyətə yeni müstəviyə qaldıracaq

“Sənaye 4.0” termini və Dördüncü sənaye inqilabı Avropada yaranmışdır. 2011-ci ildə Hannoverdə sənaye sərgilərindən birində, Almaniya hökuməti istehsalda informasiya texnologiyalarının daha geniş tətbiq edilməsinin zəruriliyini vurğulamışdır. Xüsusi olaraq yaradılmış məmur və peşəkarlar qrupu ölkənin istehsal müəssisələrini “ağıllı” müəssisələrə çevirmək üçün bir strategiya işləyib hazırlamışdır. Yeni texnologiyalara fəal yiyələnən digər ölkələr də bu nümunəni əsas götürmüşdür. O vaxtdan “Sənaye 4.0” termini Dördüncü sənaye inqilabının sinonimi kimi istifadə olunmağa başlandı. Onun mahiyyəti bundan ibarətdir ki, bu gün maddi dünya virtual dünya ilə birləşir, nəticədə bir rəqəmsal ekosistemdə birləşən yeni kibernetik komplekslər yaranır. Robotlaşdırılmış istehsal və “ağıllı” zavodlar transformasiya sənayesinin komponentlərindən biridir. Bununla yanaşı, Dördüncü sənaye inqilabı tamamilə bütün istehsal proseslərinin və mərhələlərinin gəldikcə daha çox avtomatlaşdırılmasını nəzərdə tutur: məhsulun rəqəmsal layihələndirilməsi, onun virtual sürətinin yaradılması, mühəndis və dizaynerlərin

sialı bəşəriyyət üçün həyatı daha da asanlaşdırması və yaşayış şəraitinin keyfiyyətinin yüksəlməsidir. Buna görə də təəccüblü deyil ki, bu inqilab miqyası, həcmi və mürəkkəbliyi baxımından, bəşəriyyətin bütün əvvəlki təcrübələrinin heç birinə bənzəmir. “The Economist”-in proqnozlarına görə, yaxın gələcəkdə 3D-printer-in işə salınması sayəsində kiçik sexlərdə, evdə və qarajlarda çalışan saysız-hesabsız sahibkarlar peyda olacaq, onlar əvvəllər heç vaxt istehsal edə bilməyəcəkləri məhsul hazırlaya biləcəklər. Aydın ki, eyni məhsullar istehsal etməyə alışmış müəssisələr yenidən qurulmalıdır. Belə ki, bu inqilabın prinsiplərinin tətbiqi keçmişin ənənəvi modellərində olmayan bir sıra üstünlükləri əldə etməyə imkan verir. Əks-təqdirdə, belə müəssisələrin heç bir gələcəyi olmayacaq.

Bəs Azərbaycanda Dördüncü Sənaye İnqilabı çağırışlarına necə hazırlaşırlar? İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin icraçı direktoru Vüsal Qasımının sözlərinə görə, Dördüncü sənaye inqilabının tələblərinə uyğun olaraq yeni texnologiyaların insanlara verdiyi üstünlükləri artırmaq

vahid rəqəmsal konstruktör bürosunda birgə işləməsi, zavodda avadanlığın texniki tələblərə tam şəkildə sazlanması, lazımı komponentlərin avtomatik sifariş edilməsi, onların çatdırılmasına nəzarət, fabrikdə anbardan mağazaya və son müştəriyə qədər hazır məhsulun yolunun monitorinqi. Lakin satışdan sonra istehsalçı öz məhsulunu klassik modeldə olduğu kimi, unutmur: istifadə şərtlərinə nəzarət edir, parametrləri uzaqdan dəyişə, proqram təminatını yeniləyə, müştərini mümkün qədər barədə xəbərdar edə bilir və istifadə dövrünün sonunda işə məhsulu təkrar emal üçün qəbul edir.

Birləşmiş yeni kibernetik komplekslər yaranır. İndi müxtəlif “ağıllı” əşyalar istehsal olunur – “ağıllı” çaydandan tutmuş “ağıllı” telefonlara qədər. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, istehsal sahəsinin transformasiyası məhz ona görə inqilab adlanır ki, baş verən dəyişikliklər səthi deyil, radikal olur: sənaye yuxarıdan aşağıya doğru yenidən qurulur. Biznes modelləri dəyişir, yeni şirkətlər yaranır, uzun tarixi olan dünya şöhrətli markalar rəqəmsal inqilabçıların sırasına qoşulmağa macal tapmadığı təqdirdə tarixin arxivinə köçür. Müştərilər də öz davranışlarını dəyişirlər, onlar fərdi yanaşmaya üstünlük verir, nadir məhsullar axtarırlar, daha geniş istehlakçı üçün nəzərdə tutulan məhsulları istəmir. İnternet dövründə böyüyən yeni nəsil bənzərsiz olmaq istəyir, onlar öz fərdi xüsusiyyətlərini vurğulamaq və əhval-ruhiyyələrini ifadə etməyə çalışırlar.

Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Dördüncü sənaye inqilabının əsas ümidverici poten-

si üçün hökumət, infrastruktur, biznes və maliyyə təşkilatlarını bir araya gətirməklə Azərbaycanda Rəqəmsal Ticarət Konsorsiumu yaradılmışdır. Dünyada unikal layihə hesab edilən “Digital Trade Hub” (DTH) portalının yaradıldığını vurğulayan V.Qasımlı həmçinin əlavə etmişdir ki, DTH dünyada ilk dəfə mobil rezidentlik xidməti, onlayn vahid ixrac ərizəsi və rəqəmsal ticarət üçün trans-sərhəd xidmətlər təqdim etmişdir. Bununla yanaşı, o, vurğulamışdır ki, konsorsium çərçivəsində Azərbaycanda həyata keçirilən başqa bir yenilik məsafədən bank hesablarının açılması və idarə edilməsi olmuşdur. Xatırladaq ki, istehsal proseslərinin Dördüncü sənaye inqilabının son nailiyyətləri ilə sürətlə silahlandığı indiki məqamda bu prosesləri dərinlən izləmək və baş verən yenilikləri ölkəmizin istehsal məkanına vaxtında gətirmək məqsədilə bu il yanvar ayının 6-da Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində “Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzi” publik hüquqi şəxsin yaradılması haqqında fərman imzalamışdır. Yeni yaradılan mərkəz Azərbaycan Respublikası ilə Dördüncü sənaye inqilabı sahəsində fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığı və bu sahədə əlaqələndirməni, habelə rəqəmsal iqtisadiyyat üzrə çağırışların, təşəbbüslərin, strategiyaların və layihələrin təhlilini və koordinasiyasını həyata keçirəcəkdir ki, bu da müasir dövrün ən başlıca tələblərindəndir.

(ardı 2-ci səhifədə)

Dördüncü sənaye inqilabı Azərbaycana böyük üstünlüklər gətirəcək

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Bu, bir faktdır ki, Dördüncü sənaye inqilabının ilk illərindən Azərbaycan dövləti bu məsələyə xüsusi diqqət yetirmiş və müvafiq siyasət yürütmüşdür. Məhz Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasəti nəticəsində ölkəmizdə bu sahədə davamlı inkişaf əldə edilmişdir. Azərbaycan təkçə nəqliyyat, loqistika, neft və qaz layihələrini deyil, rəqəmsal

təşəbbüsləri də dəstəkləyir. Heç kimə sirr deyil ki, Azərbaycan dünyanın ikinci rəqəmsal ticarət mərkəzini yaradan bir ölkədir. Hazırda həm dövlət, həm də özəl sektor İpək Yolunun rəqəmsallaşdırılması istiqamətində işləyir. Bu istiqamətdəki əməkdaşlığımız Çindən Avropaya qədər müxtəlif ölkələrdə davam edir. Azərbaycanda elektron hökumət portalı tamamilə işlək vəziyyətdədir və e-hökumət daxilində

elektron həllər mövcuddur. Bundan başqa, hökumət “ağıllı şəhər” və “ağıllı kənd” konsepsiyalarını həyata keçirməyə hazırlaşır.

Prezident İlham Əliyevin də "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının birinci ilinin yekunlarına həsr olunan konfransda dediyi kimi, Azərbaycan Dördüncü sənaye inqilabında lider ol-

malıdır: “Ölkəmizin əhəmiyyətini, rolunu və bizə olan münasibəti əks etdirən son hadisə Davos Ümumdünya İqtisadi Forumu çərçivəsində Davos Forumu ilə Azərbaycan arasında Dördüncü sənaye inqilabı üzrə Bakıda regional mərkəzin yaradılması hadisəsidir. Bu, çox əlamətdar hadisədir. Çünki Davos Ümumdünya İqtisadi Forumu dünyada birnömrəli forumdur, bundan yuxarısı yoxdur. Bu, həm siyasi, həm iqtisadi sahədə nömrə birdir və bu bölgədə – Cənubi Qafqazda, Orta Asiyada Azərbaycanı mərkəz kimi seçmək, əlbəttə, böyük hadisədir”.

Səbuhi MƏMMƏDOV,
“Xalq qəzeti”

Xalq qəzeti 2021.- 10 fevral.- S.1;2.